

De Verklaring van Rio

Volgende week zullen duizenden regeringsfunctionarissen en vertegenwoordigers van ontwikkelings- en milieuorganisaties van over de hele wereld op het vliegtuig stappen om de VN-conferentie over milieu en ontwikkeling in Rio de Janeiro bij te wonen; dat is slecht voor de ozonlaag. Zij zullen zich daar door metersdikke stapels rapporten, resoluties, achtergrondpapers en verklaringen heenwerken, wat niet zo best is voor het tropische bos. Laten zij zich de moeite sparen en wezenlijk bijdragen aan het bereiken van een oplossing voor het vraagstuk van milieu en ontwikkeling door onderstaande 'Verklaring van Rio' te ondertekenen en ten uitvoer te brengen.

1. *Stop de fixatie op de groei van het bruto nationaal produkt als indicator voor economisch succes.* Ontwikkeling en welvaart zijn niet gediend met alleen maar het voortbrengen van een zo groot mogelijke hoeveelheid goederen en diensten. De beschikbaarheid en kwaliteit van het milieu, de mogelijkheid om in basisbehoeften te voorzien, de verdeling van inkomens en kansen, de garantie van fundamentele mensenrechten en het uitzicht op een veilige toekomst zijn net zo belangrijk voor menselijke welvaart.

2. *Voer prijzen in om de schaarste aan milieugoederen of de kosten van milieuberstel in economische beslissingen tot uitdrukking te brengen.*

Het veelal ontbreken van prijzen voor schaarse milieugoederen leidt tot ongeremd gebruik en snelle uitputting. Het gebruik van marktprijzen waar dat mogelijk is bevordert spaarzaam omgaan met het milieu, moedigt investeringen in schone technologieën aan en bevordert substitutie door milieuvriendelijker produktiemethoden.

3. *Introduceer en garandeer eigendomsrechten voor natuurlijke hulpbronnen.*

Het ontbreken van eigendomsrechten voor bouwland, bos, grasland, viswater of bodemgebruik leidt tot overexploitatie en snelle uitputting. Omdat niemand persoonlijk of als groep de volledige kosten van degradatie draagt, is er geen prikkel tot efficiënt gebruik en beheer. Nationalisatie van bronnen is geen alternatief, want lokt vaak nieuwe vormen van inefficiënt gebruik en misbruik uit.

4. *Als markten ontbreken, stel dan duidelijke doelen, maar laat betrokkenen vrij in de wijze waarop zij die willen bereiken.*

Een vrije keuze voor betrokkenen in de wijze waarop zij milieunormen willen implementeren kan de uitvoerings- en controlekosten van milieubeleid aanzienlijk verlagen. Dit bevordert de zelfregulering en de mogelijkheid om rekening te houden met plaatselijke verschillen en omstandigheden. Milieuconvenanten en verhandelbare emissierechten zijn in dit verband nuttige instrumenten.

5. *Stop het subsidiëren van schadelijke activiteiten.* Overheidssubsidies om de prijzen van bepaalde goederen te verlagen kunnen grote schade aan het milieu en de economische ontwikkeling berokkenen. Subsidies op energie, bij voorbeeld, kosten ontwik-

kelingslanden meer dan \$ 230 mrd. per jaar, het viervoudige van de officiële ontwikkelingshulp. Zij dragen bovendien bij tot een overmatige uitstoot van vervuulende stoffen.

6. *Laat de vervuiler betalen.*

Het principe 'de vervuiler betaalt', dat in 1972 door de OESO is aanvaard, is in de praktijk een nuttige leidraad gebleken om de kosten van de milieuverontreiniging daar te leggen waar zij worden veroorzaakt.

7. *Bevorder vrijhandel voor milieu en ontwikkeling.* Het gebruik van handelsrestricties om milieuproblemen in andere landen te bestrijden is niet efficiënt en gewoonlijk ook niet effectief. Vrije handel en een vrij kapitaalverkeer dragen bij tot het bereiken van een hogere produktiviteit, een snellere aanpassing van economieën aan milieu-eisen en een snellere verspreiding van schone technologieën.

8. *Investeer in onderwijs, gezondheidszorg, voedselvoorziening en gezinsplanning.*

De snelle bevolkingsgroei in veel ontwikkelingslanden vormt een rechtstreekse bedreiging voor milieu en ontwikkeling. Gebleken is dat verbetering van het onderwijs en de economische positie van met name vrouwen een belangrijke bijdrage levert aan het dalen van het geboortecijfer. Dat het effect van dit beleid pas op lange termijn merkbaar is een reden te meer het met voortvarendheid ter hand te nemen.

9. *Schakel de plaatselijke bevolking in bij de uitvoering van milieu- en ontwikkelingsprojecten.*

De opvatting dat de plaatselijke kennis slechts beperkt bruikbaar is voor milieu- en ontwikkelingsdoelstellingen, blijkt steeds meer achterhaald. Bewoners van de tropische regenwouden in de Amazone en Zuidoost-Azië beschikken over een diepgaand begrip van de plaatselijke ecosystemen. Afrikaanse herders blijken in staat haast onvruchtbare savannes te exploiteren. Het gebruik maken van de lokale kennis en betrokkenheid vergroot de kans op succes van ontwikkelingsprojecten in aanzienlijke mate.

10. *Beschouw de zorg voor het milieu als een kans en probeer daarin een comparatief voordeel te halen.*

De snelle industrialisatie en naoorlogse groei veroorzaakten in de jaren zestig in Japan ernstige milieuproblemen. Het omvangrijke programma dat de Japanse regering startte om de zware lucht- en waterverontreiniging te bestrijden werpt nu zijn vruchten af. Dit voorbeeld toont aan dat vooroplopen wel degelijk lonend kan zijn. Niets doen met het oog op behoud van de concurrentiepositie zal uiteindelijk de concurrentiepositie alleen maar schaden.

L. van der Geest